

lykkedes det jo efterhaanden ved frivillige Overenskomster at faa Fæstevæsenet saa godt som til at forsvinde; jeg siger saa godt som, thi det Beløb, som er tilbage af Fæstehartkorn, er jo forholdsvis lille, og det er vel et Spørgsmaal, om de paagældende Fæstere egentlig ønske det afløst, saa at Ejendommen gaar over til fri Ejendom. Det forekommer mig nu ikke, at man kan sige, at man paa lignende Maade har forsøgt sig med Hensyn til den frivillige Tiendeafløsning; thi den Lov, som blev vedtagen i 1894, har jo kun bestaaet i faa Aar og tilmed i de sidste Aar under en Agitation, der har bragt de paagældende til at tro, at naar de ventede, vilde de kunne faa langt større Lempelser i deres Ydelsér end ved nu at gaa ind paa en frivillig Overenskomst. Endelig er der Bestemmelser i denne Lov af 1894 af en saadan Art, at de have maattet gøre Kultusministeriet betænkeligt ved at gaa ind paa Overenskomster, der ikke tilstrækkelig sikrede Præsteembederne og Kirkernes Interesser.

Jeg tror derfor, at det, som der i Øjeblikket var al Grund til at gøre, var at foretage en Revision af den gældende Lov af 1894, som afhjalp de Mangler, der i de forløbne 6 Aar erfaringsmæssig have vist sig at hæfte ved den, og søgte igennem Lempelser at give begge Parter en saadan forøget Opfordring til at naa til en Overenskomst, at der ogsaa ad den Vej kunde naas frem. At man vilde kunne naa ret vidt ad denne Vej, tror jeg at turde udlæde deraf, at det jo viser sig — mærkeligt nok, kan jeg gerne sige — at netop i den sidste Tid er der foretaget frivillige Overenskomster, saaledes at der i den første Halvdel af dette Finansaar omtrent er afløst lige saa meget som i de foregaaende Aar, og det uagtet det altsaa foregaar paa en Tid, da man netop forhandler om en tvungen Tiendeafløsning, der vil tage en væsentlig Del af Byrden bort fra Tiendeyderne. Jeg ser derfor heller ikke saa haabløst paa Afløsningen ad den frivillige Overenskomsts Vej; jeg tror, at naar man fjernede de Vanskeligheder, som erfaringsmæssig have vist sig at stille sig i Vejen for, at der kommer Overenskomster af større Omfang i Stand, vil man kunne ret langt frem ad denne Vej, og det forekommer mig, at man maa fastholde ligesom i Fæsteafløsningsspørgsmaalet, at man først gaar til Tvangsforanstaltninger, naar det har vist sig, at man ikke kan naa frem ad Frivillighedens Vej.

Jeg maa i Henhold til, hvad jeg her har udtalt, gentage, hvad jeg sagde i det andet Ting; at i den foreliggende Skikkelse er dette Lovforslag uigennemførligt, og at det overhovedet forekommer mig, at denne Sag ikke er moden til Afgørelse.

Breinholt-Vandborg: Da ingen andre har bedt om Ordet for at udtale sig om deres Stilling, vil jeg, uagtet jeg ikke er videre forberedt paa det, dog tillade mig at gøre et Par Bemærkninger.

Her foreligger for os et Lovforslag om en Afløsning af Tienden, et Forslag, som jeg for mit Vedkommende baade er taknemmelig for og glad ved at se fremkomme. Og jeg er tillige glad ved at kunne sige, at dette Forslag efter min Formening er bygget paa et virkeligt brugbart og fornuftigt Grundlag, saa brugbart, at det vil kunne tjene til en endelig Lov. Jeg gaar i saa Henseende særlig ud fra, at de to Hovedprincipper, hvorpaa Lovforslaget hviler, kan jeg ikke alene fuldstændig slutte mig til, men jeg tror, at de allerfleste her i Salen ikke ville kunne indvende noget derimod. Det første Princip er, at Afløsningen skal ske som en tvungen Afløsning og ikke ad Frivillighedens Vej, saaledes som Loven af 1894 forsøgte. Det var et Forsøg, der, som vi jo alle vide, knap nok bragte os et Hanefjed nærmere til Maalet. Lovforslagets andet Hovedprincip er, at den Tiendeafløsning skal finde Sted under fuld Erstatning til Tiendetageren, samt at der, for at denne fulde Erstatning skal kunne gives, fra Statens Side gives Tiendeyderne en Hjælp dertil, dels gennem Laan og dels gennem Tilskud. Jeg tror, at ingen her i Salen kan indvende ret meget mod disse Hovedprincipper i denne Lov. Derimod er der i Lovforslagets § 3 en hel Del Bestemmelser, som den højtærede Finansminister nylig med stor Grundighed og Udførlighed har dvælet ved. Heldigvis endte han sin Udmaling af de store Vanskeligheder, som disse omstændelige Bestemmelser medførte, med, at de, som han udtrykte sig, vare af underordnet Betydning. Det ere de ganske sikkert ogsaa, i alt Fald ere de ikke anderledes, end at det netop er denne Slags Bestemmelser, som forhaabentlig ville blive ændrede ved dette høje Tings Behandling; thi ogsaa jeg er i mange Henseender enig i den højtærede Ministers Kritik af Lovforslagets § 3, ikke saa meget for Arbejds Skyld — det kan være slemt nok — men ganske særlig, fordi der derved vil fremkomme en saa langsommelig Af-